

בליעה והפלטה – מצבי ביניים

לימדו תחילה את הסוגיות [אות א'], ונסו לדייק מהן, האם עירוי ככלי ראשון או ככלי שני. לאחר מכן, לימדו את שיטות הראשונים, ובדקו כיצד מתמודד כל אחד מן הראשונים עם כל הסוגיות בהתאם לשיטתו. התוספותים ביחס לעירוי, לעתים חוזרים על עצמם, אבל בכל זאת, ישנם לעתים שינויים המגדירים אחרת את השיטות השונות.

המקורות ארוכים ולעתים די מסובכים. ככל שמתקדמים יותר, הדברים נהיים יותר מסובכים. אבל, לא להתייאש. עבודה מסודרת, תוביל אתכם בדרך טובה, ומתוך הסיבוך יצא הברור (ובע"ה שכך גם בסיבוכי התקופה האחרונים).

בהצלחה, י"צ רימון

- א. **הסוגיות: שבת מב. משנה; שבת קמה. משנה; זבחים צה:** משנה וגמרא עד "תבושל בו ישבר"; **שטמ"ק** על הדף שם אות ג'; **ירושלמי**, שבת פ"ג ה"ה "מהו ליתן תבלין... ככלי ראשון הוא". פרט לכך ישנו דיון ארוך בראשונים סביב סוגיית **תתאה גבר בפסחים עה:** משנה, וגמרא שם עד דף עו. "אמר מר צונן לתוך צונן". כמו כן, מוזכר עיקרון המבוא **בע"ז עד:** ביחס להכשרת הגת, אך עניין זה ניתן ללמוד תוך כדי לימוד הראשונים.
- ב. **ראשונים: תוס' שבת מב. ד"ה אבל; תוס' לט. ד"ה כל שבא; תוס' בע"ז עד:** ד"ה דרש רבא נעוה; **תוס' בזבחים צה:** ד"ה עירה (זהו תוס' גדול, אך רובו חוזר על דברים שכבר למדתם); **רמב"ן, ע"ז עד:** ד"ה הא דתנן, באמצע הדיבור "עוד אמרו בשם ר"ת"; **ר' יונה**, מובא **בר"ן שבת כב.** באלפס ד"ה והרב ר' יונה; **רמב"ם הל' שבת פכ"ב ה"ו;** מגיד משנה שם.
- ג. **לתוספת ביאור בשיטות הראשונים: ש"ך, יו"ד, ק"ה ס"ק ה.** כיצד ייתכן שעירוי מבשל ברגע אחד ממש? **שער הציון, שי"ח, ס"ק קיא; מ"ב שם ס"ק פג; ערוך השלחן, יו"ד, סימן ס"ח,** כדל- **[פני יהושע שבת מב: ד"ה בתוס' בד"ה אבל נותן].**
- ד. **פסק ההלכה: שו"ע, או"ח שי"ח י; מגן אברהם וט"ז (ס"ק טז) שם; מ"ב שם ס"ק עד; שו"ע יו"ד, ס"ח, י (הש"ך שהובא לעיל, ק"ה ס"ק ה).** **עירוים רבים: ט"ז יו"ד, צ"ה ס"ק יב; פמ"ג, ס"ח, שפ"ד ס"ק כז.** **[עירוי מכלי ראשון שעומד על האש: דרכי תשובה צ"ב ס"ק קמז (ור"ן בסוגיית תתאה גבר); פמ"ג צ"ה שפ"ד ס"ק יח].**
- ה. **נפסק הקילוח: ר"ן שבת כ. באלפס ד"ה ודאמרי; רמ"א, יו"ד, ס"ח, י.** **בביאור הרמ"א: ש"ך שהובא לעיל (ק"ה, ס"ק ה); פרי חדש, ס"ח ס"ק יח; פמ"ג, ס"ח מש"ז ס"ק ט, בדין הרביעי עד "מה שהקשה הפרי חדש".**
- ו. **דעת השו"ע** בעירוי שנפסק הקילוח: **שו"ע, צ"ב, ט (ומקורו בתרומת הדשן, סימן קע"ו); ש"ך שם ס"ק לח (והשווה לדבריו בסימן ק"ה ס"ק ה); ט"ז שם ס"ק ל; חוות דעת, ביאורים, סימן צ"ב ס"ק כח; חכמת אדם נ"ט, ב (מנחת יעקב, נ"ו ס"ק טו).**

- ז. כדי קליפה בדיעבד: שרע, ירד צ"א, ד [ביחס לכמות החלב – עיינו בש"ך שם ס"ק ה]; תוס' פסחים עו. ד"ה תניא אידך; ש"ך צ"א ס"ק ח; מגן אברהם, אר"ח תס"ז ס"ק לג; ט"ז צ"א ס"ק ז; חכמת אדם, מ"ב, י.
- ח. עיון בסוגיית תתאה גבר ובהשלכותיה: פסחים עה: וכו' (באות א'); שרע, ק"ה, ג; ש"ך וט"ז שם; ערוך השלחן, צ"א, יא-יב; ש"ך צ"ב ס"ק לו. תתאה צונן ועילאה רותח: בנוסף לנ"ל: רמ"א, צ"ב ז; ש"ך שהובא לעיל, ק"ה, ס"ק ה; חוות דעת צ"א ס"ק ה. רע"א בגליון הש"ס, שבת מב: בד"ה תוס' ד"ה אבל. תתאה גבר בקדירה: ש"ך ק"ה ס"ק י; ש"ך ס"ק כג; רע"א על הרמ"א ק"ה, ג (ערוך השלחן, ק"ה, כח; פמ"ג צ"ד מ"ז, ס"ק א ד"ה העולה מזה, בסופו; חכמת אדם; דרכי תשובה, צ"ב ס"ק לב); ש"ך צ"ב ס"ק לב.
- ט. עירוי המזדחל: רמ"א, צ"ב, ז; ט"ז על הרמ"א; [ב"ח, סוף סימן צ"א; דרכי תשובה ס"ק קמו]; ש"ך צ"ב ס"ק לו.
- י. ניצוק כמחובר: משנה, מכשירין, ה', י; רמב"ם בפירוש המשניות שם [תרומת הדשן, פסקים ק"ג]; רמ"א, ק"ה, ג; ש"ך ס"ק יא; ט"ז ס"ק ו; פמ"ג אר"ח, תמ"ד א"א ס"ק ד [פמ"ג, מש"ז ס"ק ו]; חכמת אדם, נ"ט, ה; משנה ברורה, תמ"ד שער הציון ס"ק ד.
- יא. מצקת: תוס' ע"ז לג. ד"ה קינסא מ"עניין הגעלה מתיר ר"ת; פרי חדש, אר"ח תנ"א, ס"ק ה; מאירי, שבת מב: "אם נתן תבלין בקערה... והפשרו לא זהו בישולו"; ט"ז יר"ד צ"ב ס"ק לט (בהקשר להוכחת הט"ז עיינו ברש"י שבת מ: ד"ה טול וד"ה בכלי שני); ט"ז, אר"ח ש"ח יט; מ"ב ש"ח ס"ק מה; מ"ב ש"ח ס"ק פז; שש"כ פרק א' הע' קפ; שש"כ, א', נט; שר"ת מנחת יצחק, ח"ה סימן קכ"ז; מ"ב תנ"ב ס"ק כ; חכמת אדם, נ"ט, סג (הכניס מצקת לכ"ר והוציאה ריקה: ט"ז צ"ב ס"ק ל; ש"ך ק"ז ס"ק ז; נקודות הכסף צ"ב, ט; פמ"ג צ"ד שפ"ד ס"ק ח). חומרת החזר"א: שש"כ, א' הע' קכב.
- יב. גוש: מאירי בפסחים עו.; אר"ה (כלל ל"ו, אות ז) – מובא בש"ך יר"ד צ"ד ס"ק ל ובט"ז שם ס"ק יש; ש"ך ק"ה, ס"ק ח; מג"א, ש"ח ס"ק מה. רמ"א, ק"ה ג ע"פ התוס' והר"ן (ובדרכי משה, ק"ה, ד); רמ"א, צ"ד, ז; ט"ז שם ס"ק יד; שר"ת חתם סופר, יר"ד סימן צ"ה; מ"ב ש"ח ס"ק מה; שר"ת אגרות משה, אר"ח, ח"ד סימן ע"ד, מבשל אות ה; מ"ב ש"ח ס"ק עח; שש"כ, א', נה (חכמת אדם, סוף סימן ס'). בהגדרת גוש: ש"ך ק"ה ס"ק ח; פמ"ג יר"ד ק"ז מש"ז ס"ק ב; פת"ש, צ"ד ס"ק ז.
- יג. לאחר כל הנ"ל ניתן להשלים את נו"כ על הסעיפים שראינו בשו"ע: יר"ד, ק"ה, ב-ג; רמ"א, צ"ב, ז; שרע, צ"ב, ט; שרע צ"א, ד; שרע סימן ס"ח, י-יא.